

A door het jaar 7e zondag
M. Assumpta
19 februari 2023

Lezingen

Eerste lezing (Lev. 19, 1-2. 17-18)
Uit het boek Leviticus

De Heer sprak tot Mozes:
`Zeg tegen heel de gemeenschap van de Israëlieten:
Weest heilbrengers, want Ik, de Heer jullie God, ik breng heil, ik ben heilig.'
Draag geen haat tegen je medemensen.
Durf elkaar terechtwijzen:
dan ben je niet mee verantwoordelijk voor de fouten van een ander.
Koester geen wrok tegen een volksgenoot, en neem geen wraak.
Neen, heb je naaste lief, zozeer als je jezelf liefhebt.

Tweede lezing (1 Kor. 3, 16-23)
Uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinte

Broeders en zusters,
jullie zijn als een tempel waar God in woont, weten jullie dat?
Welnu, als iemand de tempel van God wil afbreken,
dan zal hijzelf door God worden vernietigd.
Want het huis waar God woont, is een heilige plaats.
En jullie zijn dat huis.
Maar pas op, krijg het niet hoog in de bol.
Als iemand van jullie denkt dat hij
- naar wereldlijke normen -
heel wijs is, dan vergist hij zich.
De wijsheid van deze wereld is in Gods ogen dwaasheid.
Ja, wij moeten dwaas worden voor de wereld, om wijs te zijn voor God.
Er staat immers geschreven: 'God laat de zogezegde wijzen verstrikken in hun eigen sluwheid.'
En elders staat er: 'De Heer weet hoe ze denken. En dat het allemaal lucht en leegte is.'
Daarom is het niet nodig dat jullie zich op mensen beroepen.
Jullie beschikken over alles.
Paulus, Apollos of Kefas, de wereld, het leven of de dood,
het heden of de toekomst, over dat alles kunnen jullie beschikken.
Maar vergeet nooit dat jullie van Christus zijn, en dat Christus van God is.

Evangelie (Mt., 5, 38-48)
Uit het heilig evangelie van onze Heer Jezus Christus volgens Mattheus

Jullie hebben gehoord dat er gezegd is: Oog om oog en tand om tand.
Maar Ik zeg jullie het kwaad dat men je aandeed
niet met kwaad te vergelden.
Integendeel, als iemand jou een slag op je rechterwang geeft,
houd hem dan ook de andere voor.
Als iemand een proces tegen je aanspant om je hemd te krijgen,
geef hem dan ook je jas.
Als iemand je dwingt een kilometer met hem mee te stappen,

ga er dan twee met hem mee.
Geef aan wie jou iets vraagt,
en loop niet weg als iemand van je wil lenen.
Jullie hebben gehoord dat er gezegd is:
Er wordt ook gezegd: je zult van je naaste houden en je vijand haten.
Maar Ik zeg jullie: heb ook je vijanden lief en bid voor wie je vervolgen.
Dan pas zullen jullie mogen zeggen dat jullie kinderen zijn van de Vader in de hemel.
Hij laat immers de zon opgaan over slechten en goeden,
en Hij laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.
Want als je alleen houdt van wie jou liefheeft, wat is dan je verdienste?
De tollenaars doen dat toch ook.
En als je alleen goeiendag zegt tegen wie je kent, wat voor bijzonders doe je dan?
Wie zich niets van God aantrekken, doen dat toch ook.
Wees dus goed zonder mate,
zoals jullie hemelse vader,
die een en al goedheid is.

Homilie

Z en B,

Vandaag - voor de vierde en laatste keer - hebben we geput uit het vijfde hoofdstuk van het Mattheüs evangelie, uit de Bergrede.
Nadat Jezus drie weken geleden geschetst heeft dat het Rijk van God gebouwd is op zachtmoedigheid, nederigheid, eerlijkheid, heeft hij daarna er de nadruk op gelegd dat dit niet in woorden, maar in beleving moet tot uitdrukking komen.
En verleden week wees hij erop dat we geen minimalisten mogen zijn, dat we ons niet mogen tevreden stellen met 'de wet te onderhouden', maar dat we liefde moeten uitstralen.
En vandaag gaat hij nog twee stappen verder.
Vooreerst zegt hij: wil je vrede bouwen, stop dan de vicieuze cirkel van kwaad met kwaad te vergelden.
En tenslotte eindigt hij met een haast onmogelijke opdracht: bemin je vijanden.

Vooreerst: 'vergeld geen kwaad met kwaad'.

Toen Mozes op de berg Sinaï de tien geboden van Jahweh had meegekregen, hield ook hij een 'Bergrede'. Dat staat beschreven in het boek Exodus.

In die toespraak verduidelijkt Mozes hoe de verschillende geboden in de praktijk moesten gebracht worden.

Daarin staat onder andere nauwkeurig aangegeven hoe schade, die men opgelopen had, of die men zelf had veroorzaakt, diende te worden vergolden.

Zoals ook in onze wetboeken bepaald wordt wat de maximum straffen zijn voor wetsovertredingen.

Het is boeiend om lezen hoe men toen reeds heel menselijk zo een rechtsorde op punt stelde.

Ik lees bv. 'wanneer iemand zijn vee loslaat om een stuk land of een wijngaard te begrazen en zijn dieren grazen de akker van een ander af, dan moet hij de schade met de beste opbrengst van zijn land of wijngaard vergoeden.'

Ook: 'wanneer iemand een ezel, rund, schaap of geit of welk dier dan ook aan een ander toevertrouwt, en het wordt door een roofdier gedood, dan moet die andere dat bewijzen door hem het dode dier te brengen; hij hoeft het verscheurde dier niet te vergoeden.'

En ook: 'wanneer iemand een put graaft of openlegt en hem daarna niet afdekt, en er valt een rund of een ezel in, moet de eigenaar van de put de schade vergoeden: hij betaalt de eigenaar van het dier een bepaald bedrag en mag het dode dier houden.'

Hoe oud die bepalingen ook zijn, ze klinken bijna hedendaags.

En ze vertrekken van een nog steeds geldend rechtsprincipe: een straf of vergelding moet altijd in evenredigheid zijn met de fout.

Een oog voor een oog – staat er ook - een tand voor een tand, een kneuzing voor een kneuzing.

Dit was voor die tijd een heel hoogstaand principe. En Jezus zal daar niets op tegen gehad hebben.

Maar - zo bedoelde hij - als je het Rijk van God wil opbouwen, schiet je daar niet mee op. Je houdt alleen de verhoudingen in stand, en het gevaar bestaat dat men in een vicieuze cirkel terecht komt van altijd wat meer vergelding, en altijd wat uitzichtlozer geweld.

Daarom zegt hij: vergeld het kwaad dat men je aandeed niet met kwaad. Als iemand jou een slag op je rechterwang geeft, houd hem dan ook de andere voor.

Misschien niet zo gemakkelijk, maar daar kunnen we ons waarschijnlijk nog wel in vinden.

Maar wat Jezus dan als slot van zijn aanbevelingen, als proef op de som toevoegt, is menselijk gesproken ondoenbaar: 'bemin je vijanden'.

Waarom zou je tot iemand, die je zwaar gekwetst of vernederd of pijn gedaan heeft zeggen: 'En toch hou ik van je'?

Dan geef je toch – zo vinden we – al je zelfrespect uit handen.

Geef je dan geen vrijgeleide aan de misdaad en het kwaad?

Zeg je dan niet: 'doe maar, bekommer je niet om mij, ik vergeef het je wel'?

Tenzij, en daar is het Jezus om te doen, dat je naar je medemensen, naar alle mensen kijkt vanuit het perspectief van het Rijk van God.

En dan ga je iedereen bekijken met de ogen van hem, die onze schepper en vader is, die zichzelf noemt 'ik zal er zijn voor jou'.

Dan zul je moeten toegeven dat je zelf ook maar een zwakke mens bent, met je fouten en je gebreken, dat het niet jouw verdienste is dat je bent wie je bent, dat je geboren bent waar je geboren bent, dat je de opvoeding hebt gekregen, die je gekregen hebt, dat je omringd bent door mensen die om je geven.

En dat je toch door God gezegend en bemind wordt.

En dan zul je met andere, met zijn ogen naar diegenen kijken, die met bitterheid en wrok in het leven staan, omdat zij zoveel hebben moeten missen, en dan lukt het je misschien om even in hun schoenen te gaan staan, en krijg je het misschien over de lippen: 'ik heb met je te doen. Ik probeer je te begrijpen, en ik wens je het toe dat je mogelijkheden ontdekt om een nieuwe en betere mens te zijn.'

Maar, ik zegde het al: dit is menselijk gesproken haast ondoenbaar.

Daarom ook riep de honderdman bij het kruis uit: 'Waarlijk deze is de zoon van God', wanneer hij Jezus had horen bidden: 'Vader vergeef het hen, ze weten niet wat ze doen.'

Jammer genoeg, zit het niet in de mens ingebakken om vijanden begripvol en begrijpend te benaderen, integendeel.

Het gebeurt zo vaak dat ook mensen die ons niets misdaan hebben, met de vinger worden gewezen, en als bedreiging worden gezien.

Donderdag begon het ochtendnieuws op de radio met de burgemeester van Sint Pieters Leeuw, die verbolgen was omdat het Brussels geweest in het Ibis-hotel aldaar twee bussen met asielzoekers een onderdak had geboden, zonder daar vooraf met hem te hebben overlegd. 'Hij was verantwoordelijk voor de openbare orde,' zegde hij, 'en die zou zwaar verstoord worden. De mensen zouden lastig gevallen worden, en er zouden besmettelijke ziekten binnengebracht worden, en er zaten wellicht ook criminelen tussen.'

Waar haalde die man het om dat te zeggen? Wat hadden die mensen hem misdaan? Het waren mensen op de vlucht die die nacht op straat hadden moeten slapen. En een hotel is er

toch om mensen een onderdak te verschaffen, en als het Brussels Gewest bereid was de rekening te betalen, waar was het die burgemeester dan om te doen, dat hij zo tekeer ging, en die manier van handelen een echte schande noemde?

Als hij zich maar eventjes had proberen in te leven in de situatie van die mensen, dan zou hij anders hebben gesproken, en het misschien voor hen hebben opgenomen, en dat ook in het belang van zijn zo dierbare openbare orde.

Z en B,

het is meer dan ooit nodig dat wij, christenen, een tegenstem laten horen in onze verziekte samenleving, dat wij de richtlijnen van Jezus' Bergrede au sérieux gaan nemen, en dat we Gods liefde echt bij Gods mensen brengen.

Pierre Breyne

Wie wil reageren op deze homilie, kan dit doen via e-mail: pierre.breyne@outlook.com En daar krijg je een antwoord op.